

LA BELLESA DELS NOMBRES EN L'ESCOLA DE TRITHEMUS

“*Mens sana in corpore sano*”

Rebutgem les coses lletges i complicades consagram tots els nostres ocis a la qüesta de l'única bellesa¹.

MR XXXI, 11

INTRODUCCIÓ HISTÒRICA

El famós abat Trithemus ha heretat la *scientia perennis*. Tingué com mestre Libanius Gallus i aquest fou deixeble de Pelagius, autor de *L'Anacrisi* i monjo d'origen bizantí.

Trithemus nasqué vers el 1462, en una època en la que els erudits i iniciats de Constantinoble fugien cap a l'oest per tal d'escapar de la invasió turco-musulmana. Aquesta “fugida de cervells”, es podria dir, dóna lloc a un Renaixement d'origen cabalístic a l'Europa occidental, del qual l'erudit de Spanheim en seria un actor central.

Cal sorprendre's de retrobar viva i entera, en l'escola de Trithemus², la ciència pitagòrica? Cal explicar aquesta similitud d'ensenyament per la història, els esdeveniments i una filiació “sincretista”? Els veritables coneixedors pertanyen a una cadena iniciàtica i a un món on les contingències geogràfiques, cronològiques, polítiques i socials no tenen poder.

Així doncs, Hipotes ha engendrat un fill semblant a ell, àgil i ràpid, que cavalca els vents que Zeus li havia encarregat, com els Adeptes de l'Art químic que es desplacen amb l'agilitat i la rapidesa del vent fins als confins del món. “Encarregat dels vents”, els feia “bufar” a grat seu³.

L'esperit de Déu bufa on vol, mena al total coneixement de la veritat a aquell a qui ha cobert d'ombra per la seva voluntat divina⁴.

Per aquesta raó hom no es sorprendrà de llegir que Libanius desitgés que el seu deixeble fos un cristià pitagòric:

Pel que fa a tu, tot restant solament fidel al Crist, sigues pitagòric⁵ en el sol Un que lícitament pots. Porta't millor que un alter ego en aquell que, sol, sempre és⁶.

¹ Louis Cattiaux. El Missatge Retrobat, llibre XXXI, verset 11. Edit. Claret, Barcelona, 2007. (Desd'ara: MR XXXI, 11)

² Coneixia el grec a la perfecció, fins al punt de parlar-lo i d'escriure'l correctament. Guardar les llengües antigues vives no s'ha de limitar a una preocupació filològica o cultural.

³ E. D'Hooghvorst. Le Fil de Pénélope I. Edit. Beya n. 10, Grez-Doiceau, 2009, p. 50. També hi ha una traducció catalana: El Fil de Penèlope. Edit Claret, Barcelona, 1996, p. 46.

⁴ Gérard Dorn, a C. Thuysbaert (ed.). Paracels – Dorn – Trithème. Edit. Beya n. 13, Grez-Doiceau, 2009, p. 105. (Des d'ara: Beya n. 13)

⁵ Jàmblic: els pitagòrics (els deixebles interiors) i els pitagoristes (de rang exterior).

⁶ Beya n. 13, p. 522

PREÀMBUL

Mens sana i corpore sano. Aquesta sentència, cantada a cor per la massa i recuperada per les societats comercials, sembla encarnar el cànon modern de la bellesa: una aliança entre la cultura del cos (*corpore sano*) i el desenvolupament personal de la individualitat (*mens sana*). Aquesta doble salut s'obté, segons es diu, per la vantada pràctica de l'esport omnipresent⁷, i per una certa espiritualitat barrejada amb tan diferents salses, que s'acaba per ja no conèixer el seu perfum i el seu veritable gust, el de la saviesa única i universal⁸.

Tothom omet de citar el vers sencer de Juvenal: *Orandum est ut sit mens sana in corpore sano*⁹, cal pregar per a que la *mens* estigui en un cos sà. Així doncs, les soles forces de l'home no basten per a obtenir aquest equilibri.

Qui suposa, avui, que aquest proverbi malbaratat resumeix, ell tot sol, el misteri filosòfic, en el veritable sentit del terme? El misteri de la bellesa dels nombres i de la beatitud suprema? El misteri del ternari i del quaternari? El de la regeneració completa (en cos, ànima i esperit) de l'home caigut?

A través dels escrits de l'escola de Trithemus, i especialment en els de Gérard Dorn, anem a intentar demostrar-ho.

NOTA PRELIMINAR SOBRE EL TERME “BELLESA”.

La paraula francesa *beauté*, la castellana *belleza* i la catalana *bellesa* tenen la mateixa etimologia. En llatí, *bellus* és el diminutiu de *duenos*, lligat a la paraula *bonnus*. La bondat i la bellesa són, doncs, una sola i mateixa qualitat¹⁰.

El *Thesaurus Linguae Latinae* de Robert Estienne, fa derivar *bonnus* de *bennus*, del verb *beare*, tornar feliç, beat.

Segons Sant Isidor de Sevilla, *bonnus* ve de *venustas corporis*, la bellesa del cos (lligat a la deessa Venus). La paraula *beatus*, sempre segons ell, és la contracció de *bene auctus*, ben augmentat, ben creat, el que ens condueix al misteri dels nombres.

Així doncs, des del punt de vista etimològic, hom pot considerar com sinònims: bellesa, bondat, venustat i beatitud; virtuts que hom hereta quan és “ben augmentat” o, dit altrament, quan s'ha rebut un “bon suplement”¹¹.

⁷ Tan present en les escoles dites “renovades”, fins al punt que el gol del futbol reemplaça la fita filosòfica, que la pista d'atletisme escombra les llistes de vocabulari grec, i que el calçat esportiu esclafa el llatí i la geometria! *O tempora, o mores...*

⁸ La paraula *saviesa* ve del llatí *sapientia*, el sentit primer de la qual és *gust*.

⁹ Juvenal. Sàtira X, 366.

¹⁰ Els grecs associen aquestes dues virtuts en el *καλὸς κάγαθός*.

¹¹ La tradició hebraica qualifica el do de Déu de “suplement d'ànima”.

O TERQUE QUATERQUE BEATI

*O terque quaterque beati quis ante ora patrorum Troiae sub moenibus altis contigit oppetere*¹².

Oh tres i quatre vegades feliços els que, abans, han pogut, sota les altes muralles de Troia, guanyar les faç dels pares.

Per què Enees parla d'una beatitud pel Tres i el Quatre¹³? Virgili utilitza el terme *beatus* lligat a la noció de bellesa, com hem explicat més amunt.

Aquesta cita ens porta al proverbi tan mal comprès: *mens sana in corpore sano*. Per què?

Gérard Dorn, alquimista belga del segle XVI, deixeble de Trithemus a través de Paracels i Adam von Bodenstein, diu a l'epístola dedicatòria de la seva traducció d'una obra de Paracels, la *Philosophia Magna*¹⁴:

Ter itaque beatus, quaterque sanus quod animno corporeque dicitur.

Per això es diu tres vegades beat i quatre vegades sà, perquè és en *animus* i en *cos*.

En un altre lloc, Dorn diu:

*Els tres planetes més perfectes i més ben temperats, joiosos en un molt bell rang dins la llarga vida, fan referència a l'animus i a la mens dins del cos humà, així mateix, més a baix els quatre més imperfectes [recorden] el cos. Se'n segueix que els filòsofs antics, en haver atès veritablement la cosa filosòfica, quan volien desitjar la felicitat a un amic, li desitjaven una beatitud triple i quàdruple, és a dir la salut de l'animus i del cos en aquestes paraules: faci Déu que la mens estigui sana dins d'un cos sà*¹⁵.

Libanius, igualment:

*Desitjo i prego per a que sempre et portis bé i que siguis sà de mens, intacte de cos, disposat l'un i l'altre en el Crist Jesús*¹⁶.

Així doncs, el ternari es lliga a l'*animus* o a la *mens*, i el quaternari al *cos*.

Examinem-ho de més a prop i mirem primer com defineix Dorn els components de l'home en relació als nombres.

¹² Virgili. Eneida, I, 94 a 96. Sovint es tradueix per "morir (*oppetere*) davant la faç dels pares".

¹³ Homer ja en feia menció ben abans de Virgili: cf. Odissea V, 305.

¹⁴ Ve't aquí el títol complet: *Philosophiae Magnae Aureoli Philippi Theophrasti Paracelsi, Helvetii, ab Hohenhaim, Philosophorum atque medicorum omnium facile principis, collectanea quaedam: quorum summarium post Apologiam inveniens*. Són extractes (traduïts al llatí) d'una obra de Paracels publicada a Bale, a casa de Pierre Perna, al 1569. Si Déu ho vol, la seva traducció francesa apareixerà en un proper futur.

¹⁵ Beya n. 13, p. 197.

¹⁶ Extret d'una carta de Libanius dirigida a Trithemus. Beya n. 13, p. 531.

ELS ELEMENTS CONSTITUTIUS DE L'HOME EN LA FILOSOFIA DE GÉRARD DORN.

Dorn enumera quatre entitats: el cos (*corpus*), l'*anima*, l'*animus* (o *spiritus*) i la *mens*¹⁷.

El cos és l'òrgan de l'*anima*, la qual és l'òrgan de l'*animus*.

El cos humà està sotmès als vicis i a les corrupcions, com tothom ho constata quotidianament. Tanmateix, per ell mateix no desitja res; és un instrument, el motor del qual és l'*anima*. Es podria dir que és neutre, com per altra banda ho indica el gènere de la paraula llatina *corpus*. Per a tornar-lo dòcil a la filosofia ha de trobar el seu temperament i posar un fre als seus apetits i a les afeccions del cor. El cos es compon de quatre elements i per consegüent es lliga la quaternari. Aquest últim representa la natura de baix, la natura inferior i la generació.

L'*anima* se situa entre el bé i el mal; vacil·la contínuament (de manera doble o binària) entre el seu cos i el seu *animus*. A quin dels dos, ella, servirà? Ella encarna el mitjancer, el mitjà entre dos extrems: el cos molt impur i l'*animus* molt pur. Així doncs, és mòbil. No es canta al primer acte del Rigoletto de Giuseppe Verdi: *La donna è mobile*, la dona és mòbil? L'*anima*, de gènere femení en llatí, representa el costat femení de l'home. Des del pecat original, la malícia l'ha penetrada i només una operació precisa la pot deslliurar d'aquesta trava al coneixement diví.

L'*animus*, no s'aparta del costat del bé i està lligat a l'*spiritus* diví. És la llum de la vida eterna, la part fixa de l'home (*animus* és de gènere masculí en llatí). Se l'associa al ternari:

*Ambdós (el cos i l'animus) sempre són enemics fins que s'uneixen en Un pel ternari i esdevenen amics en l'Un. (...) Aquesta amistat no es pot fer de cap altra manera que per una separació, sense la qual la unió no s'acompleix de cap manera*¹⁸.

*La veritable saviesa consisteix a separar el que és bo (anima) del que és dolent (corpus) amb el que és millor (animus)*¹⁹.

Pel que fa a la *mens*, el més sovint designa la unió de l'*animus* i de l'*anima*.

Així doncs, l'ésser humà enclou en ell tres parcel·les relacionades entre si: la unió del cos i de l'*anima* és natural, mentre que la de l'*anima* amb l'*animus* és sobrenatural. Així cadascú hereta dues vides, i la separació d'aquests elements constitutius provoca les dues morts que l'home ha de témer.

Per què aquestes parts tenen la voluntat d'unir-se? Perquè provenen d'una unitat preexistent en el moment de la

creació de l'home únic que el Senyor ha dividit de seguida en dos. Com que les parts vénen d'una i mateixa cosa, desitgen fortament unir-se novament en Un, i

¹⁷ Aquest capítol és, en gran part, un resum de Beya n. 13, p. 116 i ss. Mantenim els termes llatins a fi d'evitar la confusió engendrada per la seva traducció.

¹⁸ Beya n. 13, p. 119.

¹⁹ MR I, 45. Les paraules entre parèntesi són nostres.

això en un tercer operant (a saber, el lligam de la natura), per amor i desig mutu de llur unitat natural²⁰.

Si l'home, en el microcosmos, és tripartit, del macrocosmos o gran món es pot dir el mateix: el firmament o cel n'és l'*anima*, la forma; l'element general de la terra és el cos o la matèria; la llum o vida de la natura és l'*spiritus*²¹. La mateixa repartició es pot fer en els elements insensibles i en el domini alquímic²².

Així doncs, l'home conté en ell els nombres Quatre, Dos i Tres. Això no recorda curiosament l'enigma de l'Sfinx, magistralment comentat per Psellos, bizantí del segle XI i conseller personal dels emperadors d'orient i genial comentador d'Homer?²³

Segons els pitagòrics, (...) el nombre quatre, en ser quadrat, pot representar la natura divina a causa de la seva semblança amb la mònada; però en ser parell, també pot significar la natura de baix, la de la generació, a causa de la seva divisibilitat. En aquest cas, el quatre ha de significar la nostra natura inferior, és a dir la del cos i dels elements. El tres, que el separa una unitat del quatre, és millor i més perfecte que ell. El dos, finalment, indica una impulsió ambigua, una pendent i una inclinació de les dues menes de vida. Així l'home comença, pel seu naixement, per ser quàdruple, enterament corporal i elemental: no concep res d'intel·ligible, sinó que és atret per la terra com un cuc que s'hi entortolliga. Una vegada es posa a pensar, esdevé doble: tan aviat es decanta d'un costat com tan aviat es decanta de l'altre, i alterna les dues menes de vida, és a dir la inferior i la superior. Finalment, en envellir i en entrar en edat i saviesa, es revela triple, a saber, realment acabat i perfecte. Hom li llança secretament, de l'exterior, com un bastó, l'intel·lecte pur per a que, en recolzar-s'hi, aixequi el cap i abraci la substància de la natura. Així doncs, aquest és l'home de quatre, dos i tres peus²⁴.

Així doncs, tota la qüestió de l'ésser humà es concentra en l'obtenció de la seva unitat total. Per a trobar-la s'ha de passar primer, per una separació.

COM L'HOME HA PERDUT LA VIRTUT DE LA MENS SANA I DEL CORPUS SANUM?

La desgraciada caiguda està clarament resumida en els dos passatges següents:

Déu, en tant que pura essència consistent per ella mateixa, incomprendible per a tot altre, invisible, indefinible i indivisible, ens ha prefigurat per a la unitat. Aquesta essència, evidentment mancada de multiplicitat, no admet contrarietat ni, per consegüent, infermetat. Vist que el món ha estat creat per Déu a imatge i semblança de la unitat, encara persisteix en aquesta unió malgrat estigui

²⁰ Beya n. 13, p. 29-30.

²¹ Beya n. 13, p. 71 i ss.

²² Beya n. 13, p. 58 i ss.

²³ Era l'època beneïda en la que veritables filòsofs governaven o aconsellaven els dirigents polítics... Avui, els (pseudo) filòsofs propers al poder i a l'administració només són uns proveïdors de bona consciència pels que estan en una recerca desenfrenada (cada vegada més) del poder i del guany.

²⁴ H.van Kasteel. Questions Homériques. Edit. Beya n. 12, Grez-Doiceau, 2012, p. 851-852

ordenat pels nombres dels que fa menció el Gènesi. Aquests encara havien de conservar la natura de la unió fins i tot després de la desobediència de l'home i no havia de provocar cap multiplicitat. Però quan l'home fou atret per la dualitat del binari es precipità en la confusió de la multiplicitat, en la contrarietat i en la desobediència. En haver perdut el costum de la perfecció, la salut del cos i de la mens, el pobre home, a canvi, ha contret la taca de tot vici, de la infermetat i de la malaltia. No tenia necessitat de cap medecina abans de caure en aquesta malaltia, que priva de tota salut i es origen de totes les malalties. Com que la primera causa de totes les malalties resideix en el fet que l'home s'ha allunyat de la unitat, és solament en la unitat on resideix la seva salut i necessàriament és en ella sola que se l'ha de buscar. Mirem ara en quines malalties ha caigut: en la confusió i l'aprehensió de l'una i l'altra mort. Així doncs, fou mal disposat en el seu spiritus i en el seu cos, i vist que sentia que anava a patir les dues morts, ha temut la veu de Déu i s'ha amagat d'ell sense buscar el remei. Per a conservar-se li calia una doble medecina: la misericòrdia de Déu i el pa. Aquest últim conté la guarició del cos i ha estat donat en el reny i el càstig pronunciats per Déu: "És amb la suor del teu rostre que t'alimentaràs de pa". Aquí, el pa no ha de ser comprès únicament com l'aliment que sosté el cos, sinó també com tot allò que és necessari pel manteniment de la vida natural. El pa és el remei vital del cos malalt i malsà; si n'és privat, a l'igual que si és privat d'aliment, està subjecte a la mort. Quina gran pèrdua per a nosaltres haver canviat el pa de la benedicció pel pa de la suor, del dolor, de l'ansietat i de la preocupació! On s'ha de buscar aquest pa de la medecina (no pas el que s'adquireix per aquest art, sinó el que cal per a retrobar la salut)? En cap altra part que no sia allí d'on hem sigut retirats, és a dir en el jardí de la felicitat i de la unitat (...) Així doncs, si el món s'hagués mantingut en la seva unió, no hagués calgut metge ni medecina. Per això la fita de tota medecina és portar el que està malalt a la unió sobre la que hem fonamentat els veritables principis de la física i de la medecina²⁵.

Ve't aquí el nostre fonament en medecina: a l'igual que la salut de llarga vida ens ha sigut donada veritablement per Déu via la unitat, és per ella mateixa, i mai altrament, que cal recuperar-la. Igualment, tota malaltia de la vida breu neix solament de la dualitat²⁶.

LA DOBLE SALUT RETROBADA.

Recobrar la salut passa, segons sembla, per diverses etapes: una separació, després una successió d'unions: la de l'*anima* i l'*animus* que dona naixement a la *mens*; la de la *mens* i el cos; i finalment la unió total amb la unitat primera.

Llegim alguns passatges sobre aquesta separació preliminar, dita en la tradició hebrea tardemah (תַּרְדֵּמָה) o èxtasi que permet la sortida d'Eva. Quan l'esperit abandona el cos, es pot parlar veritablement d'una mort, la mort voluntària, filosòfica o iniciàtica.

²⁵ Beya n. 13, p. 20-22.

²⁶ Beya n. 13, p. 221.

*El ternari mai és tornat a la unitat si el quaternari no n'és separat pel foc*²⁷.

*No cal que primer cremem la pudor agressiva que ens lliga i ens emmetzina per tot arreu? Ja que és qui fa obstacle a la unió de l'amor diví*²⁸.

*Els nostres cossos poden morir voluntàriament, mentre la vida natural es manté i els nostres spiritus o anima se separen de llurs cossos de manera intel·lectual i sobrenatural sense dissoldre el que és físic. És contra i enllà de la natura que se separen mitjançant una facultat purament especulativa o meditativa, i també per un càstig corporal, no només en moderar els seus apetits, sinó també en castrar-lo. Gràcies a la conjunció i a l'associació de l'spiritus diví amb l'anima, pel rebuig de les coses terrestres i per l'abraçada de les coses perpèties i celestes, els tres acaben per unir-se en Un*²⁹.

*Per aquesta raó l'extracció de la mens fora del cos és necessària per a que es faci la unió d'ella i del seu domicili. Però en realitat, vist que la unió requereix la perfecció de cadascuna de les dues parts, el pas s'ha de fer en partir de l'extrem perfecte (tal com abans) via el mig vers l'imperfecte, a fi de perfer aquest últim. Per a tal extracció de la mens fora del cos (que alguns anomenen la mort voluntària) l'anima i l'animus, units junts, adquireixen la puixança i el domini sobre el seu cos*³⁰.

*La filosofia meditativa és la separació voluntària de la mens ben composta del cos, la qual cosa permet a l'animus de trobar-se més fàcilment al voltant del coneixement de la veritat. Meditar veritablement requereix una bona disposició del cos, de manera que no entrebanqui la mens. Es pot adquirir per una doble via: sigui per la natura, sigui per l'art. (...) Així doncs, es diu que la mens està ben composta totes les vegades que l'animus està unit a l'anima amb un lligam capaç de posar fre als apetits del cos i a les afeccions del cor*³¹.

*De saturn a la lluna i al sol només hi ha una via que és la depuració pacient del cos brut fins a la unió de l'esperit net amb l'ànima perfecta*³².

Aquesta operació de separació pel foc permet la primera unió: la de l'anima i l'animus. Una vegada aquesta mens única (és) engendrada, per intervenció divina, el cos s'ha de sotmetre i esdevé el domicili de la santedat. Llavors comença una llarga cocció o maduració que fa cap a una unió encara més pura i més sòlida.

És ben bé d'aquest coneixement que neix la mens i que s'acompleix la separació voluntària del cos: quan l'anima, en constatar d'una part la lletjor i la mort del cos i de l'altra part la superioritat i la felicitat perpètua de l'animus, desitja lligar-se a aquest últim (per un alè diví), tot negligint totalment l'altre, a fi de ja només buscar el que ella veu com reservat per Déu per a la seva glòria i la seva

²⁷ Pelagius. L'anacrise, Robert Amadou, Paris, Conscript, 1988, cap. 15. També hi ha una traducció catalana, en edició manuscrita: L'Anacrisi. Desideri Forner (trad.). Tarragona, 1992.

²⁸ MR XXIII, 21'

²⁹ Beya n. 13, p. 59-60.

³⁰ Beya n. 13, p. 120.

³¹ Beya n. 13, p. 116-117

³² MR III, 7'

pròpia salvació. Finalment el cos és obligat a condescendir amb la unió dels dos altres units i d'obeir-hi. Ve't aquí l'admirable transmutació dels filòsofs, de cos a spiritus i d'aquest últim a cos, en relació al qual els savis ens han deixat aquestes paraules: "torna el fix volàtil i el volàtil fix", és amb això que tindràs el nostre magisteri. Comprèn-ho de la manera següent: del cos molt tenaç fes-ne quelcom de manejable que esdevingui, per la superioritat de l'animus avenint-se amb l'ànima, un cos constant capaç de resistir tots els exàmens³³.

El cos s'uneix al ternari i així dóna naixement al septenari.

No neguem que el quaternari pugui reposar sobre el ternari en vista de la constitució de la setmana filosòfica, de la que més amunt hem fet una llarga menció. I tanmateix [això no es farà] abans no es despulli de la natura del binari, el seu pare, tot passant pel ternari per anar a la simplicitat de la unitat i després a la filosofia adepta. Tots els nombres imparells masculins són considerats com relatius a la forma, de la qual el pare és el ternari. Els [nombres] parells femenins, per contra, són relatius a la matèria, la seva mare és el binari³⁴.

Així doncs, la unió del tres i del quatre pot traduir-se per la unió de l'home i de la dona, de la forma i de la matèria. Una vegada el procés natural encetat (el de la Santa Natura, s'entén), l'home interior androgin creix i ateny, poc a poc, la veritable Unió primera.

De tot això concluïm que la filosofia especulativa consisteix en el depassament del cos, una vegada realitzada la unió mental. Amb tot, aquesta primera unió encara no fa pas un savi, sinó només el deixeble mental de la saviesa. La segona unió, la de la mens amb el cos, és la que produeix un savi que espera la tercera unió, acabada aquella, i beata amb la unitat primera³⁵.

L'amor ha començat amb la primera separació; reposarà amb la darrera reintegració en la identificació del món total³⁶.

No desitgem abandonar el nostre cos per a dissoldre'ns en els llimbs del començament. Desitgem purificar-lo i afermar-lo amb l'ajuda de Déu a fi de poder habitar-lo per l'eternitat. Aquí hi ha una diferència que els intel·ligents de Déu notaran, ja que si la unió parcial amb Déu es digna de lloança i admiració, només la unió total en esperit, ànima i cos es digna d'adoració³⁷.

Acabem aquest capítol amb dues cites que resumeixen tota operació d'una manera magistral.

L'home és naturalment Un i no se'l compte pas; però sobrenaturalment se'l compte en dos, a saber en spiritus i en cos, que en ell constitueixen el binari. Però a causa de l'antiga corrupció, l'últim depassa el primer, la qual cosa fa

³³ Beya n. 13, p. 144.

³⁴ Beya n. 13, p. 240.

³⁵ C. Thuysbaert i S. Feye. La clef de toute la philosophie chymistique. Edit. Beya n. 16, Grez-Doiceau, 2014, p. 73.

³⁶ MR V, 45'

³⁷ MR XXIX, 45 i 45'

que l'spiritus no pugui produir res d'admirable. Per tal que ho pugui en aquesta vida, el binari haurà de ser sobrepasat pel ternari, és a dir que el cos s'ha de conformar a la natura de l'spiritus i que l'spiritus ha de ser unit al cos, a fi de tenir tot seguit la pau. Fet això, el ternari nascut en la segona unitat, des d'ara jubila perfectament. En efecte, és dels dits dos i dels precedents que un tercer és fet Un, per unió. Tanmateix aquesta conjunció ha de fer-se pels graus del quaternari, és a dir per la transmutació dels elements amb els que el cos es compon en un element únic i molt pur, de la manera següent.

Evidentment, primer, de la terra del teu cos cal fer-ne una aigua. Altrament dit, que el teu cor de pedra, terrós i inactiu, sigui tornat moll i despert per tal d'atènyer el coneixement del seu Déu i de si mateix. Així, les imatges i les contemplacions del seu spiritus podran ser ben impreses en ell, com els caràcters del segell en la cera. Després, que d'aquesta aigua se'n faci un aire. En altres paraules: fes-la pujar a dalt del cel, vers aquell que ha creat el teu cor, contrit i humiliat, a la manera d'un aire que sempre tendeix al més alt. Tot pregant, truca per a que se t'obri el geni a fi que compregui les coses que són de Déu. Finalment, que es faci d'aquest aire un foc. És a dir, que tot desig del teu cor, ja sublimat, es converteixi en amor (el qual és comparat amb el foc a causa de la seva ardor) de Déu i del teu proïsme aquí sobre la terra, de manera que aquesta flama no s'apagui mai. D'això mateix se'n segueix, per analogia, que el teu binari (a saber, el teu spiritus i el teu cos) estarà perfectament junt en un ternari únic, pels tres graus del quaternari, tal com tu ho has entès³⁸.

Ara, finalment, som aptes per a comprendre tots els arcans, tant els naturals com els sobrenaturals i, en ser creats per Déu "filòsofs adeptes", ens omplim de tota saviesa. En tot cas cal notar això: de la mateixa manera com al primer, segon i tercer grau, el nostre cor, en allunyar-se de la terra vil, sòrdida i corruptible, puja vers a dalt, de la mateixa manera al quart, cinquè, sisè i setè graus, baixa a una terra renovada, incorruptible, sòlida, constant, capaç de resistir a no importa quin insult de l'enemic i esdevinguda inseparable de la unitat a la que s'ha unit (...) Les dues parts d'aquesta sola i mateixa sapiència corresponen respectivament a la part teòrica de la ciència superior sobrenatural i a la part pràctica de la sapiència inferior natural. Però (...) tot coneixement dels arcans naturals depèn del coneixement dels [arcans] sobrenaturals³⁹.

EL MISTERI DEL NOMBRE SET: MENS SANA IN CORPORE SANO.

El septenari indica la unió del cel amb els elements. Passa el mateix en el sobrenatural, la pau de la mens amb el cos i el repòs etern en la unió⁴⁰.

Reverenciem i observem també la santificació del repòs pel septenari, que indica la unió de la mens amb el cos o la de l'eternitat amb el passatger⁴¹.

³⁸ Beya n. 13, p. 111-112.

³⁹ Beya n. 13, p. 115-116.

⁴⁰ Beya n. 13, p. 38.

⁴¹ Beya n. 13, p. 49.

La frontissa del misteri sencer gira al voltant del rebuig del binari; llavors és quan el ternari unit al quaternari permet a aquest reposar en aquell pel septenari. I una vegada que el ternari ha sigut restituït al septenari, s'arriba a la similitud de la unitat en la revolució del denari que s'amaga sota la forma de centre (com ho hem dit), tant en les coses naturals com en totes les altres i en els sobrenaturals⁴².

Quan es posseeix el Set, la *mens* unida al cos, es coneix la veritable beatitud, ja que s'ha estat ben "augmentat".

[Al septenari] també se l'anomena el nombre de la beatitud i del repòs, d'on ve: o terque quaterque beati, és a dir, feliços en l'ànima i en el cos. Al setè dia el creador ha cessat el seu treball i ha reposat. És per això que Moisès anomena aquest dia el Sabbat, és a dir el dia del repòs; també és per això que Crist reposà el setè dia en el sepulcre. Aquest nombre també té una gran comunió amb la creu, tal com ho hem dit, i amb el Crist, ja que tota la nostra beatitud, el nostre repòs i la nostra felicitat és in Christo⁴³.

La santa Mare és lleugera com l'aire i canviant com l'aigua. El Pare sagrat és pesant com la terra i immutable com el foc. La unió dels quatre engendra el triple Fill que manifesta la creació prodigiosa de l'Únic⁴⁴.

EH digué un dia:

Com els sis dies de la creació, el nostre destí aquí baix no fa cap a res. Cal que quelcom de més vingui a l'home per tal de permetre-li trobar el seu repòs i acomplir el seu destí. El setè dia porta l'acompliment i, amb ell, el repòs.

Així doncs, aquest septenari, associat a la beatitud, fa cap a la unió total:

Ens cal esdevenir indiferents als béns materials i com absents als dons espirituals, a fi de poder tastar plenament la beatitud de la unió divina. "Ve't aquí la pobresa al món i ve't aquí la riquesa en Déu"⁴⁵.

És vers (l'Un) que del ternari i del quaternari es fa un progrés vers la mònada, a fi que el denari sigui acomplert. En efecte, és per ell que hi ha un retorn del nombre vers l'Un, al mateix temps que uns descens al Quatre i una pujada a la mònada. És impossible d'acomplir el denari sinó és per ell. Ja que la mònada es converteix en la tríade feliç. Tots els que ignoren aquest principi, després del principi de la mònada, no treuen res de profit en el ternari i no atenyen el sagrat quaternari. (...) El quaternari, ell, és el nombre pitagòric sostingut pel ternari; si observa el seu rang i el seu grau, en ser purificat, pur pot operar les meravelles i les coses amagades de la natura en l'Un, vers el binari en el ternari. El quaternari és en la mesura del qual el ternari, conjunt al binari en Un, fa tot

⁴² Beya n. 13, p. 241. Aquí toquem la Tetractys pitagòrica que mereixeria, ella sola, tot un article.

⁴³ H. C. Agrippa. La Philosophie occulte ou la Magie, llibre segon. Edit. Traditionelles, Paris, 1996, p. 41.

⁴⁴ MR VIII, 38.

⁴⁵ MR XVIII, 7

*el que fa meravellosament. En efecte, el nombre ternari, dut a la unitat per l'aspecte, ho conté tot en sí i pot tot el que vol*⁴⁶.

CONCLUSIÓ

Si l'home es coneix a si mateix, tal com ho encoratja els famós Γνώθι σεαυτόν⁴⁷, posseeix la seva unitat total. Llavors penetra el misteri de l'unari, del binari, del ternari, del quaternari i del septenari. També s'hauria pogut parlar de la quinta essència, del denari, de la xifra del Messies (el vuit), de les nou Muses, de les dinou vèrtebres de l'home i de tants altres nombres simbòlics i rics en ensenyament.

*Això ens porta a la filosofia dels nombres, com si el món del Sabbat fos el món ab caos. El caos està exclòs dels nombres creadors, car no se'l pot mesurar. Quan la mesura és introduïda, deixa de ser el caos per esdevenir creació*⁴⁸.

Tornem a l'epigrama del principi de l'article: *Rebutgem les coses lletges i complicades i consagrem tots els nostres lleures a la qüestió de l'única bellesa*⁴⁹. La Paraula "complicat" fa al·lusió a la multiplicitat, ja que la paraula llatina *complicatus* significa literalment "compost de diversos plecs", mentre que la paraula "simple", *simplex*, reenvia a quelcom que només té un plec. Mentre les coses no són dutes a llur unitat, són complicades i lletges, però no simples i belles. Dit d'una altra manera, l'home només retrobarà la seva veritable bellesa, bondat i beatitud en unir-se en Un el seu cos, el seu *animus* i la seva *anima*. És un secret senzill (simple), però ai!, complicat per a nosaltres, profans...

Així doncs, repetim sense cansar-nos la pregària de Juvenal: *que la mens sana estigui en un cos sà!*

*Si cadascú se simplifiqués sense esperar que el veí comenci, tota la humanitat aviat resplendiria de bellesa i de santedat*⁵⁰.

C. Thuysbaert

⁴⁶ Beya n. 13, p. 528 i ss.

⁴⁷ Inscripció que figura al frontal del temple d'Apol·lo a Delfos: "coneix-te tu mateix i coneixeràs l'univers".

⁴⁸ E. d'Hooghvorst. Cours d'Hebreu, I, p. 37.

⁴⁹ MR XXXI, 11

⁵⁰ MR XIII, 43